

L'estrella dels Reis

"Veïrem l'estrella del rei dels jueus i hem vingut a adorar-lo" (Mateu, II, 2).

No solament en els pessebres casolans sinó que en el devessall de lluminàries nadalenques que exornen la majoria de les ciutats d'Occident, no sol pas mancar-hi una evocació de l'estel dels Màgics, convertit ja en emblema d'aquestes diades.

¿Fou una visió? Pel contrari, ¿va ésser una estrella? ¿El rei dels jueus, al qual cercaven els Màgics, tenia una estrella pròpia? ¡I quant s'ha parlat i parlat, de molts anys ençà, d'aquest tema, sense exhaurir-lo!

Conjectures diverses

Deixem els antics. El gran astrònom dinamarqués Tycho Brahe publicà un llibre molt curiós: **De nova Stella**. Segons ell, havia observat a la constel·lació Cassiopaeda un estel fixe d'extraordinària magnitud, més brillant que Siri, Venus i Júpiter, fins a distingir-se en ple dia. Desaparegué després d'uns mesos de visibilitat, corrent l'any 1575. I n'havien passat molts altres quan un escriptor, S. Goodrick, suggerí la hipòtesi de que l'estel podia ésser molt bé el dels Màgics d'Orient puix, al revés del que creia Tycho Brahe, la **nova stella** havia estat observada molt abans d'ell i amb intermitències de 315 anys. Pel mateix i fonamentant-se en les dades d'un altre astrònom—Loewitz, de Bohèmia—establí la següent taula d'aparicions i reaparicions d'aquell astre, tingut com errívol:

1575 - 1260 - 945 - 630 - 315 - 0

La coincidència de la seva sortida amb el començament de l'era vulgar, induïa a establir la conjectura que dèiem; una conjectura amb poc fonament per quant, tal com recordàvem l'altre dia, Jesús no va néixer l'any 1 (750 de Roma), sinó que cinc o sis anys abans, "als dies d'Herodes el rei" (Mateu, II, 1), el qual morí, cabalment, a l'inici de l'any retret suara (Flavi, Josep, Ant. Jud. XIV i XVII).

Una altra hipòtesi que féu més forrolla, té per base una experiència del famós Kepler, exposada a la seva obra **Astronomica nova seu commentaria de motibus stellae Martis**. A l'any 1604 va sorprendre'l l'aparició com d'un nou astre, cap a la constel·lació Serpent, tal vegada el mateix observat per Tycho Brahe. Era la conjunció dels planetes Júpiter i Saturn, a la qual, mesos després, s'hi afegí la de Mars; fenòmen que, aproximadament, succeeix cada vint anys. I deduí que, al 747-748 de la fundació de Roma, coincidiren els tres planetes a la segona meitat de la constel·lació Aries, donant peu a que ell i alguns comentaristes no vacillessin en identificar aquell fenomen amb l'estrella dels Reis dels quals parla l'Evangeli.

No s'han acabat, encara, les suposicions. Va pensar-se en l'estrella Algol, de la constel·lació Perseu, una de tantes que, en determinats períodes, creixen i minven. I fins en el cometa del què l'astrònom anglès Edmund Halley, descobrí el cicle de les seves aparicions, puix una d'elles no s'aparta massa de l'inici de l'era vulgar. ¡I quina patxoca la d'aquest cometa, en aparèixer per darrera vegada ara fa una seixantena d'anys, amb el seu meravellós ròssec de llum i, aparentment, a poca distància de nosaltres! ¡Com no havia de recordar l'estel dels Màgics, si fins semblava, talment, el dels nostres pessebres!

Mes, ¿què hi ha de veritat en totes aquestes conjectures? Al nostre entendre, no res. Totes les estrelles les veiem moure de Llevant a Ponent i la dels Màgics (Mat. II, 9) va precedir-los de Jerusalem a Betlem, o sigui amb una cursa de Nord al Migdia. Demés, del relat evangèlic sembla deduir-se que, solament, els Reis havien vist l'estrella en llur país d'origen i que se'ls reaparegué quan sortien de la ciutat de David. I que no sols eixí de nou, sinó que, llavors, va guiar els Màgics, fins a parar-se damunt de la casa on es trobava Jesús. Aitals fenòmens no són naturals ni els pot explicar la ciència. I, pel mateix, millor encaminat semblaria el poble senzill dels primers segles, en tenir l'estel per un àngel (Evang. aràbic de l'Infant. de J. VII, 13, concordant amb altres apòcrifs), encara que aneu a saber si en això hi podia revivre quelcom l'antiga creença—àdhuc reflexada a la Bíblia—d'identificar els àngels amb les estrelles. No vindria al cas, ara, de dir-ne quelcom. La dels Màgics fou una visió sobrenatural, de la qual només ells en gaudiren. D'altra manera, ben poc hauria costat a Herodes i als seus botxins d'anar a la recerca de l'Infant Jesús.

L'estrella del rei dels jueus

L'astrologia és d'origen molt ranci. Ella fou coneguda dels perses i caldeus i, segons sembla, dels que es tenien com a deixebles de Zarathushtra. Eren els màgics, **mogu** i en persa **magu**; els partíceps del "dó" (**maga** i, molt abans, **magavan**) o doctrina del seu mestre, que pregonava la vinguda d'un **saushyant** o socorrent que, en assegurar el triomf del Bé sobre el Mal—fins llavors en constant dualisme—, tornaria a la humanitat a la seva originària condició feliç. L'equivalència del concepte de màgic amb el d'endevinaire o bruixot—gairebé sempre fonamentat en la influència dels astres—és de més ençà i, per si fos poc, falsa. L'**Avesta**, llibre dels **magu**, proscriu la nigromància d'una manera tallant. Pel mateix, als lliurats a les arts ocultes, més se'ls solia